

LAKIALOITE 85/2003 vp

Laki lastensuojelulain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tällä lakialoitteella ehdotetaan laajennettavaksi lastensuojelulain 40 §:ää siten, että se velvoittaa laissa jo nimettyjen tahojen lisäksi kaikkia lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä ilmoitta-

maan sosiaalilautakunnalle, mikäli hän on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta tai nuoresta.

PERUSTELUT

Syyskuussa 2003 julkisuuteen tuli epäily Adventtikirkon piirissä tapahtuneesta lasten hyväksikäytöstä. Asian käsittelyn yhteydessä tuli monessa eri yhteydessä ilmi tulkinta, jonka mukaan lastensuojelulain 40 § ei velvoita esimerkiksi Adventtikirkossa työskenteleviä henkilöitä ilmoittamaan hyväksikäyttöepäilyistä.

Tulkinta johtuu kyseiseen pykälään sisällytystä luettelosta, jossa määritellään ne tahot, jotka velvoitetaan ilmoittamaan esimerkiksi hyväksikäyttöepäilyistä sosiaaliviranomaisille. Lain toteamus seurakunnan palveluksessa olevasta henkilöstä voidaan tulkita myös niin, että ilmoituspakko koskee vain ns. valtionkirkkojen eli evankelisluterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien palveluksessa olevia henkilöitä. Tälle seurakunta-sanana suppeammalle tulkinnalle löytyy tukea muusta lainsäädännöstä ja myös aikaisemmasta oikeuskäytännöstä.

Mainitun lain 40 §:n lopussa tosin sanotaan, että myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä ilmoituksen. 1 momenttiin si-

sältyvän määritelmän mukaan ulkopuoliset henkilöt eivät siis kuitenkaan ole velvoitettuja tekemään ilmoitusta sosiaaliviranomaisille.

On selvää, ettei lastensuojelulain 40 § ole nykyisessä muodossaan riittävän selkeä, koska ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista jää tulkinnanvaraisuuksia. Mitä ilmeisimmin tämä tulkinnanvaraisuus on myös Adventtikirkkoa koskevassa julkisuuteen tullessa epäilyssä ollut yksi keskeinen syy, jonka takia hyväksikäyttöepäilyä ei ole saatettu viranomaisten tutkittavaksi.

Lisäksi Suomen Adventtikirkon esimies Erkki Haapasalo vahvistaa tämän kirkon piirissä (ulkopuolisen lakiasiantuntijan neuvon perusteella) syntyneen tulkinnan lehtihaastattelussa (Helsingin Sanomat 4.9.2003): "Haapasalo muistuttaa, että luterilainen ja ortodoksinen kirkko ovat julkisyhteisöllisiä viranomaisia, mutta muut kirkot eivät ole. Lainsäädäntö käsittelee vähän eri tavalla eri yhteisöjä."

Koska kysymyksessä on lapsiin ja nuoriin liittyvä oleellisen tärkeä asia, on lainsäätäjän mahdollisimman pikaisesti muutettava lakitekstiä siten, että käytännössä lasten hyväksikäyttöä ja hyväksikäytön jatkumista suosivat tulkinnanvaraisuudet poistetaan ja että mahdolliset epäilyt velvoitetaan selkeästi ilmoittamaan viranomaisille. Ongelman korjaamista ei voida siirtää odottamaan lain laajempaa uudistusta, sillä samalla otetaan riski uusista hyväksikäyttötapauksista ja niiden salassa pitämisestä.

Nyt julkisuuteen nousseen Suomen Adventtikirkon piirissä tapahtuneen hyväksikäyttöepäilyn kaltaiset tulkinnot voitaisiin estää laajentamalla lain 40 §:ään kuuluvaa ilmoitusvelvollisten piiriä myös valtionkirkkojen ulkopuolisiin uskonnollisiin yhteisöihin. Tällöin kuitenkin on vaarana, että lain määritelmän ulkopuolelle jäisi

edelleen muita tahoja, joihin ilmoitusvelvollisuus ei ulottuisi.

Samankaltaista pohdintaa käytiin myös jokin aika sitten valmisteltaessa lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Kyseistä lakia sovelletaan "työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön, johon pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa". Myös lastensuojelulain 40 §:n muuttamisessa on syytä hakea samaa laajennettua määritelmää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lastensuojelulain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä elokuuta 1983 annetun lastensuojelulain (683/1983) 40 §:n 1 momentti seuraavasti:

40 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva tai muu lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmei-

sestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta tai nuoresta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2003.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 2003

Paula Risikko /kok
Tuula Väättäinen /sd

Anneli Kiljunen /sd
Arto Seppälä /sd

LA 85/2003 vp — Paula Risikko /kok ym.

Marjaana Koskinen /sd
Erkki Virtanen /vas
Pehr Löfv /r
Eero Akaan-Penttilä /kok
Raija Vahasalo /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /kesk
Tapani Tölli /kesk
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Hanna-Leena Hemming /kok
Ahti Vielma /kok
Jere Lahti /kok
Sari Sarkomaa /kok
Marjukka Karttunen /kok

Lauri Oinonen /kesk
Jyri Häkämies /kok
Jari Vilén /kok
Petri Salo /kok
Irja Tulonen /kok
Bjarne Kallis /kd
Susanna Haapoja /kesk
Jutta Urpilainen /sd
Miapetra Kumpula /sd
Anne Holmlund /kok
Pertti Hemmilä /kok
Suvi Lindén /kok
Maija Perho /kok
Tuija Nurmi /kok
Leena Harkimo /kok
Olli Nepponen /kok
Reijo Paajanen /kok